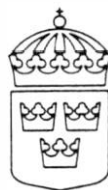

Motion till riksdagen

1985/86:495

Alf Wennerfors m. fl. (m)

Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde m. m. (prop.
1985/86:138)

Mot.
1985/86
495-498

AMS-kommittén

Regeringen framlägger nu sina förslag till förändringar inom arbetsmarknadsverkets område. Trots att det finns omfattande krav på ändringar av t. ex. arbetsförmedlingslagen för att uppnå en effektivare arbetsförmedling är förslagen i propositionen marginella. Inga av de väsentliga problem som AMS-kommittén ursprungligen fick i uppdrag att framlägga förslag till lösningar på behandlas, eftersom den socialdemokratiska regeringen efter valet 1982 framtog utredningen alla uppdrag av mer djupgående karaktär. Utredningens ursprungliga uppgift att förutsättningslöst granska såväl AMS organisation som effektiviteten i de arbetsmarknadspolitiska medlen har fortfarande samma aktualitet och en sådan utredning bör snarast genomföras.

Trots att regeringen kraftigt har begränsat riksdagens insyn och dess möjligheter att medverka till förändringar tycks den själv bedriva ett visst förberedelsearbete vad gäller framför allt formerna för den framtida styrningen av AMS. Det framgår av de förslag som redovisas i departementspromemorian Arbetsmarknadspolitikens roll, inriktning och omfattning (Ds A 1986:2) som utarbetats av en särskilt tillsatt utredningsgrupp inom arbetsmarknadsdepartementet. Regeringen vill uppenbarligen, trots riksdagens många uttalanden om behovet av en bred parlamentarisk översyn av arbetsmarknadsverket, göra detta till en intern fråga för socialdemokraterna.

Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att fullfölja det tidigare givna, icke genomförda, parlamentariska utredningsuppdraget av AMS organisation och arbetsmarknadspolitikens inriktning.

Arbetsförmedlingens organisation

En effektiv arbetsförmedling som kan ge en god service till arbetsgivare och arbetssökande är det bästa medlet för att arbetsmarknaden skall fungera och för att arbetslösheten skall kunna hållas på en låg nivå.

Kritiken mot förmedlingens effektivitet har under en lång följd av år varit omfattande från såväl arbetssökande som arbetsgivare. Trots marknadsföringen av AMS serviceprogram som den nya verksledningen genomför finns det fortfarande inga konkreta bevis för att arbetsförmedlingen lyckats ta den huvudroll i förmedlingsarbetet som monopolet förutsätter. Någon mer omfattande attitydundersökning till arbetsförmedlingen bland arbetssökande och arbetsgivare genomfördes dess värre aldrig av AMS-kommittén, efter-

som utredningens majoritet stoppade alla förslag i denna riktning. Därför är också det bakgrundsmaterial som ligger till grund för regeringens förslag ofullständigt och ger inte någon bild av vilka krav som olika intressenter ställer på en effektiv arbetsförmedling. Inte heller betydelsen av arbetsförmedlingens monopolställning för service och effektivitet har belysts av utredningen. Det möjliggör för regeringen att undvika en saklig prövning av monolets betydelse trots att propositionen, om än flyktigt, berör de konflikter och problem som monopolställningen medför för förmedlingens möjligheter att fungera som en effektiv serviceorganisation.

Ett synbarligt bevis på den brist på effektivitet och marknadsanpassning som arbetsförmedlingsmonopolet skapar är det mångåriga ointresset inom den offentliga arbetsförmedlingen för förmedling av korttidsarbeten och tillfälliga arbeten. Det nymornade intresse som regeringen nu börjat visa för dessa frågor tar sig uttryck i allmänna uttalanden från arbetsmarknadsminister och en till ytterlighet begränsad översyn av arbetsförmedlingslagen. Detta kommer inte att lösa problemen. Det finns tvärtom risker för en ytterligare förstärkning av lagens monopolskydd.

Moderata samlingspartiet har vid åtskilliga tillfällen redovisat motiven för att avskaffa arbetsförmedlingsmonopolet, senast i motion 1985/86:A225 till årets riksdag. Vi är övertygade om att det är möjligt att avsevärt förbättra förutsättningarna för en bred, rikt varierad och individinriktad förmedlingsservice på arbetsmarknaden om även andra än arbetsmarknadsverket tillåts att bedriva arbetsförmedling. Kravet på den offentliga förmedlingen att vara effektiv och anpassa sitt serviceutbud till arbetsmarknadens krav ökar samtidigt som den också kan koncentrera sig på de primära områden inom förmedlingsverksamheten som svarar mot dess roll inom arbetsmarknadspolitik. Riksdagen bör därför besluta om ett upphävande av arbetsförmedlingsmonopolet från den 1 januari 1987.

Ett avskaffande av förmedlingsmonopolet ger också konsekvenser för den offentliga arbetsförmedlingens möjligheter att arbeta effektivt. Som vi tidigare anført bör därför denna ytterligare frikopplas från arbetsmarknadsverkets organisation och fungera som en självständig enhet med huvudsaklig inriktning på arbetsförmedling.

Vi har också tidigare kritiserat lagen om obligatorisk platsanmälan. Denna utgör inget effektivt instrument för att förbättra arbetsförmedlingen. I stället leder den till kostnader och problem såväl för företagen som för arbetsförmedlingen. Lagen bör därför avskaffas.

Regeringen föreslår att det inrättas en särskild enhet för kulturarbetsförmedling inom arbetsmarknadsverkets nuvarande organisation. Denna kulturarbetsförmedling skall ha rätt att ta ut avgifter för s. k. överservice. På en arbetsmarknad med friare konkurrens och ett bredare och mer varierat serviceutbud inom arbetsförmedlingsområdet kommer behovet av en omfattande, särskilt organiserad, kulturarbetsförmedling inom AMS att vara litet. Detta behov kommer att kunna tillgodoses av fria förmedlingar. Redan i dag finns det på detta område fristående förmedlingsorganisationer. Förslaget om rätt för den offentliga arbetsförmedlingen att ta ut avgifter bör avvisas eftersom det dels öppnar vägen för att i framtiden ta betalt också för andra tjänster, vilka kostnadsfritt bör stå till de arbetssökandes och arbetsgivarnas

förfogande, dels kan medföra att arbetsmarknadsverket binder större resurser än vad som annars skulle bli fallet till servicefunktioner som andra fria förmedlingar klarar bättre.

Mot. 1985/86:495

Arbetsförmedlingsnämnderna

Regeringen lägger också förslag om avskaffande av distriktsarbetsnämnderna och inrättande av kommunanknutna arbetsförmedlingsnämnder. Moderata samlingspartiet har under en följd av år krävt att distriktsarbetsnämnderna skall avskaffas, och vi konstaterar nu med tillfredsställelse att regeringen till sist hörsammat detta. Men att omedelbart ersätta distriktsarbetsnämnderna med arbetsförmedlingsnämnder vars uppgifter och funktion endast prövats under en kort tid i samband med de s. k. frikommunförsöken är enligt vår mening att gå alltför snabbt tillväga. Vi utesluter inte att det i framtiden kan visa sig motiverat med någon form av styrelse eller nämnd med anknytning till de lokala arbetsförmedlingarnas geografiska verksamhetsområden. Med hänvisning till att försöken med arbetsförmedlingsnämnder inom ramen för frikommunförsöken ännu ej kunnat utvärderas ordentligt samt till vårt förslag om en mer fristående ställning för den offentliga arbetsförmedlingen är vi dock för närvarande inte beredda att biträda förslaget.

AMS styrelse

Arbetsmarknadens parter har sedan lång tid en helt dominerande ställning i AMS styrelse. Detta medför, vilket vi redovisat i tidigare sammanhang, en lång rad problem med målkonflikter för såväl regering och riksdag som för parterna själva. Mot denna bakgrund reserverade sig den moderate ledamoten i AMS-kommittén till förmån för en ändrad styrelsesammansättning.

Styrelsen bör rekryteras utanför den krets av arbetsmarknadsparter som nu dominerar styrelsen. Samtidigt bör styrelsen göras mindre.

Ett tillvaratagande av sakkunskapen hos arbetsmarknadens parter bör i stället säkras genom att de ingår i referensgrupper som är tillsatta enligt paritetsprincipen. Dessa rådgivande referensgrupper bör indelas efter arbetsmarknadsverkets huvudverksamhetsområden. Referensgrupperna skall lägga synpunkter på inom verket framtagna förslag innan dessa behandlas av styrelsen.

AMS-kommitténs förslag innebär att landstings- och kommunförbunden ges plats i AMS styrelse. Motiveringen är att dessa är stora arbetsgivare och därför spelar en viktig roll på arbetsmarknaden.

I och med att landstingen och kommunerna inte renodlat kan sägas representera arbetsgivarintresset utan också är de största mottagarna av de resurser som fördelas via arbetsmarknadspolitiken, i form av sysselsättningsskapande åtgärder, måste det ifrågasättas om de kan ingå i styrelsen utan att hamna i ett slags jävsförhållande. Motivet till AMS-kommitténs förslag att alla stora organisationer på arbetsmarknaden bör vara representerade faller dock i ett läge då parterna står utanför styrelsen, vilket vi förordar.

Regeringen är ännu inte beredd att biträda AMS-kommitténs förslag utan hänvisar till att verksledningskommitténs förslag nu är under beredning. Mot. 1985/86:495

Vi står fast vid de principer som redovisas i den reservation som avgivits av moderata samlingspartiets företrädare i AMS-kommittén – principer vilka också riksdagen bör ställa sig bakom.

Hemställan

Med stöd av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen avvisar de av regeringen framlagda riktlinjerna för en ny organisation av den offentliga arbetsförmedlingen,
2. att riksdagen avvisar de av regeringen framlagda riktlinjerna för kulturarbetsförmedlingen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående uttag av avgifter i den offentliga arbetsförmedlingen,
4. att riksdagen beslutar att ändra lagen (1935:113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling, så att enskilda arbetsförmedlingar kan etableras fr. o. m. den 1 januari 1987,
5. att riksdagen beslutar att avskaffa lagen (1976:157) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen fr. o. m. den 1 juli 1986,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en mer fristående ställning för den offentliga arbetsförmedlingen,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående distriktsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsnämnder,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående sammansättningen av AMS styrelse,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en förutsättningslös utredning av AMS organisation och arbetsmarknadspolitikens inriktning.

Stockholm den 8 april 1986

Alf Wennerfors (m)

Bengt Wittbom (m)

Sonja Rembo (m)

Anders G Högmark (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Per Westerberg (m)

Erik Holmkvist (m)

Gullan Lindblad (m)

Sten Svensson (m)